

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Kapecz Zsuzsa: Péntek délután

A Városház utca sarkán állok tétován. Esteledik. A bezárt főposta kapuján rozsdás a rács, koszos ablakban kiszáradt növény. Kora tavasz. Ünnepe volt a szombat hosszú éveken át, jól emlékszem, a szél mindig átfújta a nagyszobát, anyám tükrös asztalán ajándék várt a gyerekekre, képeskönyvek, sütemény és mézbe mártott dió. Rég nincs már ünnep. Széthullt a család, pár rokon magába dermedten él, ha él egyáltalán, ki tudja, hol. A tér felől harangszó hallatszik, felhős az ég. Ez itt az én falum, néhány szűk utca az óvárosban, ahol a tócsából galamb iszik, dohszagot érzek a kapualjban, s álmomban látom a háztetőket, a holdsarlót a kémények felett. Eső szitál. Eláll, újra kezdi, az esti zápor tűnődik, mint én. Hova tűnt negyven év? Kire várok, mint eltévedt gyerek? A harangszó lassan elhalkul. Leszáll a sötét.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

SZEMNEK, SZELLEMNEK INGERE

Zeke Gyula

Míg várostörténet- és helytörténetírás a történelmi Magyarország városai esetében egymást nagymértékben átfedő területek, a 19. század harmadik harmadában világvárossá fejlődő Budapest sajátos kivételt képez. Kerületeinek, sőt (az 1949:XXVI. tc-vel létrehozott Nagy-Budapesten olykor még) kerületeken belüli valahai településeinek történetírása is eleven maradt. S mindezt az első világháborúig sem csupán a főváros tíz kerületének reprezentációs igénye táplálta: a sokszor önmagukban is (vidéki) városnyi népességű és területű kerületek egymástól jól elkülönülő szocio-kulturális egységet alkottak, külön világokat Budapesten belül. Így volt ez még az 1873-as város-egyesítéskor kialakított, ám az Erzsébetváros nevet csak 1882 óta viselő VII. kerület esetében is. (Perczel Olivér kötetének tán egyetlen hiányossága, hogy nem tárja elénk a városrész nevének születési idejét és körülményeit, amely a jelzett évig maga is a Terézváros része volt, s így azt az első évtizedben Erzsébetváros néven emlegetni historizálás, ez pedig a szakma íratlan közlekedési szabályzatában a piros lámpán való áthajtásnak felel meg. A recenzens azonban nem visel egyenruhát, s bizonyára maga is bűnözött már...)

A kerület reprezentációs igénye könyvünk esetében is jól látható, hisz kiadója az Erzsébetváros önkormányzata, *Vattamány Zsolt* polgármester úr pedig fényképes bevezetővel tisztelte meg a munkát. E ponttól azonban a politika előzékenyen a háttérbe vonul, hogy átadja a helyet egy fiatal történésznek.

Perczel Olivér szerzteágazó alapkutatásai eredményeinek sokaságával város(rész)történeti monográfiává mélyítette könyvét.

BUDAPEST 2004-ben visszakapta patinás folyóiratát. A BUDAPEST olvasói közül jó néhányan már az új folyam tíz hiánytalan évfolyamának büszke birtokosai, de többen vannak azok, akik az elmúlt években csatlakoztak előfizetőink, barátaink táborához.

Szerkesztőségünk – és műhelye, a Nagy Budapest Törzsasztal – úgy gondolja: a mögöttünk lévő évtized publikációi elegendő alapot adnak ahhoz, hogy azokat az értékeket: írásokat, képeket, amelyeket az elmúlt években közreadtunk, tematikus repertóriumokban is hozzáférhetővé tegyük régi és új olvasóink számára. Az Egy város képei című kiadvánnyal tavaly indított sorozatunk következő, idej első kötetét:

A BUDAPEST PLUSZ à la carte

című válogatást Szántó András gazdagon illusztrált írásából szerkesztettük és a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum támogatásával adjuk ki. A piacok világról, a nyári vendéglők történetéről, a cukrászdákról mesél.

Előfizetőink (a postázási díjjal együtt) 1500 forintért vásárolhatják meg.

Megrendelni az összeg banki átutalásával (10300002-10096951-49020015), postai utalványon vagy a <http://www.budapestfolyoirat.hu/elfozetes-vasarlas> menüponton lehet.

Kérjük: MINDEN ESETBEN GONDOSAN TUNTESSE FEL a nevet és a postai címet, akinek és ahová a lapszámot postázzuk. A kiadó hivatalában – PRESS XPRESS Bt. 1037 Budapest, Vörösvári út 119-121 – hétköznapokon személyesen is megvásárolhatja a kiadványt.

Kapható továbbá az Írók Könyvesboltjában (VI., Andrássy út 45.), a FUGA Budapesti Építészeti Központban (V. Petőfi Sándor utca 5.), a Budapest Antikváriumban (IX., Üllői út 11-13), a Litea Könyvesbolt és Teázóban (I. Hess András tér 4.).

Munkája a kiadója eredeti váráhozása szerint afféle (mások által már feltárt műtárgyakat felsorakoztató és újrendező) történeti bedekker lett volna csupán, melyben a szerző végigvezeti az olvasót Erzsébetváros jelentősebb útvonalain, miközben a tekintetét színeztet és fekete-fehér fotókkal és illusztrációkkal tartja ámulatban. Hogy a szerző nem csupán történész, de Budapest Főváros Levéltárának szakreferense is, az csupán kedvezőbb kutatási feltételeket jelentett a számára, amelyekkel (s ezt a kollégák tudják a legjobban) nem mindenki képes egyforma hatékonysággal élni. Perczel Olivér kötete ráadásul úgy tud sok tekintetben jelentősen újat mondani a városrész építéstörténetéről, társadalmáról, kultúrájáról és dualizmus kori mindennapjairól, hogy közben a legteljesebb mértékben megfelel az említett bedekker-funkciónak.

Dicséret illeti a puha fedeles, album formátumú kötet tervezőjét, *Németh Dánielt* is. A korabeli fotó- és illusztrációs anyag nem csupán közgyűjteményekből származik, számos darabja *Szántó András*, lapunk állandó szerzője gyűjtői önzetlenségének köszönhetően került a kötetbe, melyet üzletek és vállalkozások adataira is gazdagít.

Érthetetlen a Tartalom szűkszavúsága: hely, amint látják (látni fogják), lett volna bőven még a hetedik oldalon az alfejezet-címek feltüntetésére is. Ily módon az olvasó nyomban láthatná, hogy mondjuk a Nagyiparosok, nagyvállalkozók Erzsébetvárosban című fejezetben a szinte Perczel Olivér által felfedezett *Havel Lipót* és *Oetl Antal*, vagy az ismert *Róth Miksa*, *Klősz György* és *Goldberger Sámuel* helyi tevékenységével ismerkedhet meg.

Mint más hasonló könyvek esetében, itt is sajnálattal sóvárunk át a Király utca páros, már a Terézvárosba eső oldalára, amely igen jól járt volna, ha a mai szemünknek Perczel Olivér írja és mutatja meg.

A szerző jól ír, gördülékenyen, ami a szakmában külön adomány, kevesek erénye. Szerény is, pedig terjedelmes levéltári anyagot és szakirodalmat nézett át, illetve épített be a kötetébe, amely – mint mondani szoktuk – nem hiányozhat a város szakembereinek és szerelmeseinek polcáról. Oda azonban nem egykönnyen kerülhet, nem kapható ugyanis könyvesboltban. Ha valaki nem volt olyan figyelmes, hogy elmenjen a Budapest Főváros Levéltárában idén január 22-én tartott bemutatóra, egyebet már nem tehet, mint felveszi a kapcsolatot az önkormányzat illetékes munkatársával, *Várhelyi Petrával*, s kötetet kap. Ez így nem helyes, két szempontból sem. Ha valaminek nincsen ára egy olyan társadalomban, ahol egyébként mindennek van, az sajnos visszahat az értékéről alkotott képzeletünkre is, ez esetben, amint azt főntebb bemutatni igyekeztem, különösen méltánytalan módon. Nem helyes másfelől azért sem, mert olyan – egyszerre színes és alapos, közkeletű és tudományos – munkáról van szó, amely jóval szélesebb és szerteágazóbb közönséget érint, mint amit egy kerület reprezentációs hálójába befoghat, s amely szellemi értéke okán jóval többet érdemel annál, hogysem a kiadója ajándéktárgya legyen. Egy ilyen – ha jól tudom, nem is csekély példányszámban kinyomtatott – kötetnek nem egy önkormányzati raktárban kéne stóckban (!) állnia, hanem a könyvesboltok jól látható polcain. Egy-két helyen, legalábbis. Mondjuk az Írók Boltjában, amelynek munkatársai bizonyára félretennék terézvárosi elfogultságukat, és örömmel árusítanák Perczel Olivér kitűnő kötetét. ●

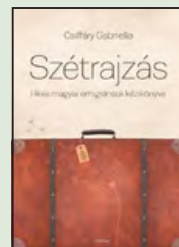
Perczel Olivér: Ipar és kereskedelem Erzsébetvárosban a város egyesítéstől az I. világháború időszakáig. Budapest, 2014, Erzsébetvárosi Önkormányzat, 191 p.

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

**CSIFFÁRY GABRIELLA:
SZÉTRAJZÁS. HÍRES MAGYAR
EMIGRÁNSOK KÉZIKÖNYVE**

Covina Kiadó

A kötet az elmúlt évszázad magyar emigráns értelmiségének kíván emléket állítani: a nagyvilágba szétrajzó írók, színészek, művészek, filmes szakemberek és tudósok emlékeznek viszsza eredetükre. Vallomásukat életükhöz fűződő dokumentumok és fényképek teszik hitelesebbé és árnyaltabbá.

Ára: 4 990 Ft**URBS MAGYAR VÁROSTÖRTÉNETI
ÉVKÖNYV IX.**

Budapest Főváros Levéltára

Az URBS IX. kötetének írásai a 2013 novemberében megrendezett „Normák, normakövetés és normaszegés a városi életben” című IV. Magyar Várostartörténeti Konferencián elhangzott előadásokon alapulnak. Mikképpen keletkeznek a normák? A társadalom egyes tagjai milyen sikeres vagy sikertelen kísérleteket tesznek azok megváltoztatására? A kötet tanulmányainak középpontjában e normák és a cselekvések világa közötti dinamikus változó viszonyrendszer vizsgálata áll.

Ára: 2 500 Ft Megvásárolható Budapest Főváros Levéltára titkárságán
(1139 Budapest, Teve u. 3-5.)

PIM NYÁR

Fesztiválok, programok a Petőfi Irodalmi Múzeumban

A Petőfi Irodalmi Múzeum idén nyáron is változatos programokat kínál. Június 20-án, a Múzeumok Éjszakáján kortárs irodalmi vetélkedőre invitálják az érdeklődőket *Kiss Judit Ágnes*, *Nádasdy Ádám*, *Váradny Szabolcs* és *Barna Imre* részvételével. Ezen az estén számos egyéb program mellett a komolyzene kedvelői is találhatnak számukra megfelelő programot, a Budapesti Vonások kamarakonzertjét hallhatják.

Két nappal később kezdődik és július közepéig tart a PIM Nyári Fesztivál. A fesztivál programjai között a hangulatos múzeumkertben június 23-án a kortárs írókból, költőkből és zenészekből álló Rájátszás zenekar Popikonok sztárköltőkkel című zenés irodalmi este vár mindenkit, július 3-án pedig *Esterházy Péter* olvas fel írásából, amelyekre *Dés László* improvizál. De koncertet ad *Csákányi Eszter* (június 29.), *Für Anikó* (június 30.), a Budapest Bár (július 7.), valamint színpadra kerül *Gerlőczy Márton* A csemegepultos naplója című darabja is (július 13.). Az árkádos kapualjban *Jónás Vera* ad koncertet június 22-én, július 6-án pedig *Szerb Antal*: Budapesti utas és holdvilág címmel felolvasószínházi előadás látható. Július 7-én *Takács Kati Tóth Krisztina* író műveiből összeállított estjét élvezheti a közönség. *További információ: www.pim.hu* ●